

icum, Genevae,
th qoi, die tus-
slecht hebben.

braicae et Tai-
gen de „logica“
Steuernagel, in
3, 1900, 130.

LIJK LEVEN

icht al in „de“
stramien.....
duren, als men
vrij op een vrij
ar we merken

Calvijn is de
ntbaar, in an-
w, als ik het
wat ook de be-
kan gaan —
— dan zien we
de kerk naar
als ik de kerk

gaat de kerk
al is, dat men
zoodanig aen-
ntal instituten
maatstaf van
er in de theo-
n zou Calvijn
vordt de kerk
eve menschen,
en ik, zou hij
p de onzicht-
die ramp, die
ziet, vindt ze

id met Achaba
ts-religionisme
de knie voor
dit hun onder-
ij: Ella zei, ik
at hij den se-
den wees God
stuf tenslotte
u poosje clan-

roem af, die
maar welver-
ure kerk. Als
dan wordt de
valschen roem
geeft daarmee
gen verleppe
tuten op een
reformatie te
uit alle insti-
AT IS WEL
maarde dingen
ene doet aan
de VOOE het
e vergaderen,
et eigen huis,
th sturen, en
amend motief
n, maar noch
ituut zóó en
meerdere glo-
tituten maar

ing, en haar
id toe kwijt
tuge instituut
aen der kerk-

ststellen, en
waar Chris-

eerder, Chris-
telijk n. op
it „type“ be-

e zien, waar
órd, en dan
ijn schapen
oh. 10: 27).
LEER DER
le kerk met-
(en, zoo
s niet staan
is ons toch
we al onze
ilaar en zuil
éze kerk. Zij
it b.v. naar
n in de pers
ambtelijken
at evangelie
terwille van
er de kerk,
arheid gaat
steekent dat
er wor-
Dan moet ze
digheid van
simpelheid).
valen, d.w.z.

onzeker heen en weer geslingerd worden? Dan Gods
waarheid als REGEL, als NORM aanvaarden (dat
kan dus, ondanks de barthianen). Als ze daarvan (van
dien regel) afwijkt, dan houdt ze op bruid te zijn, en
wordt boeleerster. Tot zoover Calvijn. Met een citaat
uit Hilarius wordt de passage besloten.

(Opmerking: Hier is dus een redeneering, die rechts-
draads ingaat, niet alleen tegen alle pocherij op ons
zelf, maar óók tegen alle ressentimentsuggestie, die
daar zegt: het is overal wat, laat dus die institutionele
preciesheid maar loopen; laat het weinig om 't lijf
hebben, waar ge bij hoort, en wat ge voor uw eigen
instituut doet; en zoek uw troost maar in een zeker
indifferentisme, dat zijn waren naam verbergt onder
het prevelen van schoone woorden aan het adres van
de onzichtbare kerk. Neen, pak aan in uw eigen om-
geving, en vooral: stel niet het een tegenóver het ander,
als het één plús het ander, het onzichtbare plús het
zichtbare, tezamen de kerk weer als ware kerk doen
treden voor het oog der menschen.) K. S.

Theologische Hoogeschooldag

Op verzoek van Prof. Dr K. Schilder kunnen wij u
over onzen a.s. Theologischen Hoogeschooldag het vol-
gende mededeelen:

DINSDAG 27 September, des avonds 7.30 uur, wordt
in de Nieuwe Kerk aan den Broederweg een Bidstond
gehouden, op verzoek van de Commissie ter voorberei-
ding van den Theologischen Hoogeschooldag te beleggen
door den Raad van de Gereformeerde Kerk van Kampen,
waarin D.V. hoopt voor te gaan Ds J. Groen Jr te Gro-
ningen.

WOENSDAG 28 September zal D.V. de Theologische
Hoogeschooldag worden gehouden. De sprekers zijn: Prof.
B. Holwerda, Rector der Theol. Hoogeschool, Prof. Dr
H. J. Jager (wij zijn blij en dankbaar dat wij onzen nieu-
wen Professor dan mogen hooren spreken). Ds G. van
Dooren, Geref. Predikant te Enschede, Ds G. Hagens te
Hillegersberg (die wegens bijzondere omstandigheden ver-
hindert was om vorige Schooldagen te komen spreken)
en Ds C. Stam, Geref. Predikant te Ermelo. Mocht door
bijzondere omstandigheden het noodzakelijk zijn, dat deze
rij van sprekers wordt uitgebreid, dan zal de nestor van
onze Hoogleraren, Prof. Dr K. Schilder, ook tot u spre-
ken.

Momenteel kunnen wij u niet zeggen in welke kerk-
gebouwen de Theologische Hoogeschooldag zal worden
gehouden. De Raad van de Gereformeerde Kerk van
Kampen zal ons zeker de Nieuwe Kerk evenals vorige
jaren willen afstaan. Over meerdere vergaderingruimte
worden nog onderhandelingen gevoerd. Daarover binnenkort
meer.

Het is u allen bekend, dat vorig jaar kaarten zijn ver-
zonden waarop vermeld het kerkgebouw waarin u werd
verwacht. Dit systeem is uitstekend bevallen. Ook dit
jaar willen wij gaarne weer weten hoeveel broeders en
zusters er ongeveer zullen komen. Wij kunnen dan maat-
regelen nemen om ieder een dak boven het hoofd te be-
zorgen. Daarom willen wij gaarne, evenals vorig jaar,
hooren wie van plan zijn dezen Hoogeschooldag te be-
zoeken. Het eenvoudigste is natuurlijk, dat gezelschap-
pen weer een mannetje aanwijzen (dezelfde b.v. die ook
de bus voor dat gezelschap huurt) die een bepaald aan-
tal kaarten aanvraagt aan den pedel der Theologische
Hoogeschool, Broederweg 15, Kampen. Dan kunnen wij
overwegen al vast kaarten uit te reiken. Hebbet wij
dan aan de Nieuwe Kerk niet voldoende, dan kunnen wij
zoo mogelijk meerdere kerkgebouwen inschakelen. Daar-
om is het voor den goeden gang van zaken gewenscht,
dat u ook niet te lang wacht om kaarten aan te vragen.
Want wij willen u graag allen een behoorlijke zitplaats ge-
ven. Niet alleen voor gezelschappen, maar ook voor enkele
personen geldt hetzelfde: hoe eerder u aanvraagt, des te
beter en gemakkelijker kunnen wij maatregelen nemen.

Zoodra wij weer nieuws voor u hebben over onzen
Theologischen Hoogeschooldag, zullen wij u nader be-
richten. J. BOS.

Oproep voor den cursus Hebraicus

De laatste jaren bleek aan onze Hoogeschool (even-
als trouwens aan andere verwante instellingen) de
elementaire kennis van het Hebreuwsch, die noodig
is voor het volgen van de colleges in die taal, vrijwel
algemeen nihil te zijn. Op Gymnasia e.d. was het vak
reeds lang facultatief, en waarschijnlijk is het voor een
goed deel aan de oorlogsomstandigheden te wijten, dat
dit vak volkomen in het gedrang kwam en ook bijna
niemand der aanstaande theologische studenten de
lessen Hebreuwsch volgde.

Het gevolg was, dat de betrokken hoogleeraar tot
de Kerstvacantie zijn colleges moest besteden aan de
eerste beginselen van grammatica etc., en pas de rees-
terende maanden een begin kon maken met de lec-
tuur.

Op voorstel van het College van Hoogleraren heb-
ben Curatoren besloten een poging te doen om in
dozen verbetering te brengen. Bij w i j z e v a n
p r o e f zal dit jaar een Cursus Hebraicus worden
georganiseerd in Zwolle gedurende de maand
S e p t e m b e r. De leiding daarvan is toevertrouwd
aan dhr T. J. A. Delhaas aldaar. Van zijn hand vindt
men nadere mededeelingen, omtrent de regeling hier-
onder.

Allen, die het voornemen hebben om zich met Oc-
tober voor het eerst aan onze Hoogeschool te laten
inschrijven, worden d r i n g e n d opgewekt dezen
cursus te volgen. Op de colleges zal dan direct een
aanvang worden gemaakt met de lectuur.

B. HOLWERDA,
h. t. Rector.

Onder verwijzing naar bovenstaanden oproep deelt
ondergeteekende mede, dat de cursus — zoo de HEERE
wil en wij leven — geopend wordt op Maandag 29
Augustus en gesloten op Zaterdag 1 October. De be-
doeling is om de grammatica en (vooral) het oefen-
boek van Dr Nat-Dr Koopmans op praktische wijze
en zoo veel mogelijk onder de knie te krijgen.

Tevens zal ondergeteekende zich gaarne belasten
met de onderbrenging der cursisten bij Gereformeerde
gezinnen in Zwolle en omgeving. Eventueel daaruit
voortvloeiende kosten zullen (indien noodig, naar
draagkracht) over de cursisten worden omgeslagen.
Maar niemand behoeft zich door de gedachte aan
„een extra-maand kostgeld“ te laten afschrikken. De
Gemeente van onzen Heere Christus in Zwolle en
omgeving is de herbergzaamheid niet vergeten (Hebr.
13: 2) en zal ook in dezen stellig daarnaar trachten
(Rom. 12: 13).

Alle nadere bijzonderheden en beantwoording van
vragen volgen (per circulaire of per brief) na schrift-
telijke opgave aan onderstaand adres.

Betracht haast, tirones!
Zwolle, Bloemendalstr. 6 (tel. 7586) T. DELHAAS.

Willen provinciale kerkbladen dezen oproep door-
geven?

** Leiding jeugdbonden

Tot mijn verbazing bemerk ik dat een pas tot De Roe-
per toegetreden medewerker op de leiding van den Bond
van onze jongelingsverenigingen critiek uitbrengt, met
deze conclusie, dat hij de jonge menschen oproept, zich,
liever vandaag dan morgen, ervan vrij te maken.

Over onze jeugdbonden (ik neem ze nu maar tezamen)
kan ik niet zoo vaak schrijven als ik wel zou willen. We
moeten (ik hoop dat we met een paar maanden verder
zullen zijn, en dat dan het vechten kan ophouden) we
moeten nog te veel ons inlaten met de stelselmatige po-
ging, om de aandacht af te leiden van de in 1944 IN
WERKELIJKHEID als goddelijke gemeenschapsregelen
en dus als gronden voor schorsing etc. aangevoerde re-
denen; we moeten ook nu nog te veel vechten tegen het
wit-zwart-schema, dat ons veel kwaad doet. Bijvoorbeeld
als het heet: de één wil naderen, de ander wil het niet.
Wij willen tot iedereen naderen, ook tot hervormden,
christelijke gereformeerden, synodocraten-van-heden, mits
goed vaststaat, wat men wil, wat men gelooft, wat men
voor kerkrecht houdt, wat men voor wetten stelt, en wij
willen dat zwart-op-wit hebben, langs wettigen weg, op
de punten, die in geding zijn gebracht in 1944, en in ge-
ding zijn gekomen daarna. En als men niet aan „door-
breken“ gedacht had, zou het publieke pleit op de con-
scientie, om ons te zeggen, wat men voor kerkrecht en
voor goddelijke waarheid houdt, om ernaar te doen, niet
zijn verdronken door het geklaag over een wit-zwart-
schema, dat reeds daarin zelf blijkt te bestaan, dat de
één zoo willekeurig het beeld van den ander retoucheert.
Vandaar, dat we vele onderwerpen wel eens lieten rust-
ten, meer dan ons lief is.

Maar dit is ons te kras. Ik wil hier een lans breken
voor onze jeugdbonden. Ze werken prachtig; en als ik
zie, wat er al gebeurd is na de vrijmaking, en hoe men
steeds meer terugkeert juist naar de Schriftstudie, zonder
enigen trek van het beruchte biblicisme te tonen, dan
kan ik alleen maar dankbaar bewonderen. Je moet maar
eens hooren en zien, hoe prachtig er gewerkt wordt, ook
op conferenties. En hoe er weer gedaan wordt aan Schrift-
opening. Dat is een rechtstreeksche vrucht van de vrij-
making: voortgaande reformatie, die heusch niet vóór-
ópstelt: je moet politiek dit of dat doen dan wel laten.
Dat ware verkeerde subalternering.

** Subalterneringskwesties

Ik lees in dit gesprek over de jeugdbonden, dat men
klaagt over één-richtings-verkeer. Maar er wordt van de
zijde van den bond op gewezen, dat met name genoemde
critiek zijn uitgenoodigd om mee te spreken, en om te
geven wat ze meenen van den Heere ontvangen te heb-
ben. Ze deden het niet.

Vroeger zei men wel eens: subalternerende weten-
schappen zijn die, welke conclusies geven, die voor andere
wetenschappen gelden als axioma's, waarvan ze uitgaan.
Die andere zijn dan ge-subalterneerd. Ik vrees, dat er
zijn, die geen geduld hebben, na te gaan, of de subalter-
nerende onderzoekingen RECHTE conclusies namen;
die echter weigeren gesubalterneerd te worden aan een
„wetenschap“ (waar ze gelijk aan hebben: toets maar,
maar toets dan ook); en die daarom zeggen: ik doe
daaraan niet mee. Maar als dit alleen is een afweer van
de conclusies, waar de ander toe kwam, en, maar zónder
dat men over de aan de Schrift ontleende argumenten
verder met de anderen of voor de anderen spreken gaat,
en als men dan vervolgens zijn eigen axioma's voorop-
plaatst, dan kunnen duizend klachten over het uitgeven
van eigen meening voor Gods Woord ons niet van den
indruk afhouden, dat men zelf eigen meening voorop-
plaatst; en eigen meening moet altijd appellabel zijn aan
de Schrift. Ze mag pas als conclusie uit een alle vleesch
aan haar subalternerende onderzoeking voor ons gel-
den; ze mag pas voorop geplaatst zijn als axioma, als
uitgangspunt, indien ze door en door getoetst is.

Met andere woorden: Schriftonderzoek, dat zich ver-
gist, maakt „een“ fout. Een driftig vooropplaatsen van
eigen axioma's maakt „de“ fout. K. S.

** Oecumenische rapportjes, niet voor publicatie bestemd?

Dr G. M. den Hartogh is in de weer: het worden oecu-
menische dagen! Greijdanus heeft destijds een boekje
opengedaan over de manier, waarop het eerste probeersel,

dat oecumenische synode heette, er toe gebracht is, een
paar zinnigjes op papier te zetten over de beruchte ver-
vangingsformule, die een gemoedelijk „fiat“ kreeg. Ik
zelf heb nog pas aangetoond, dat men daar dacht, iets
te zeggen tegen ons, en zie, het ging eigenlijk tegen onze
uitdrijvers; want daar werd gezegd, dat je niet „om zoo
iets“ uit de kerk mocht gaan (en dat werd ons nu juist,
„zwart op wit“, ook door Den Hartogh, aangeraden,
„namens de synode“).

Maar de gramfoonplaat draait nu een keer. Weder-
om: zachte stemmingsmuziek. Daarom verkondigt dr G.
M. den Hartogh: Du Toit deelde mee dit en dat, en wees
erop, dat Karl Barth den kinderdoop verwierp en voor
hem was het duidelijk, dat de logische conclusie van de
„Schilder-position“ eveneens was de verwerping van den
kinderdoop.

Niks zeggen van Greijdanus, o den Hartogh. Noch van
de Verklaring van gevoelen, hoor! Die stoorzenders zwij-
gen op den campo santo.

Maar á propos, zijn de rapporten van die oecumenische
synode ook al geheim? Ik wou zoo graag eens lezen, hoe
dat zoo knap voor elkaar gedraaid is. Berkouwer zelf
gelooft het niet, denk ik. Die zwijgt alleen maar bij zóó
iets. K. S.

** Calvijn contra Westphal? maar niet pro De Bondt.

Dr de Bondt, zie vorige week, wilde blijken zijn arti-
kel van 6 Mei bewijzen, dat „cand. Schilder“ zich „van
Calvijn nog al gedistancieerd heeft“. Waardoor? Door het
zinnigje, dat we verleden week overnamen, via dr de B.
zelf nog wel. 't Ging over de vraag: verzegelen de sacra-
menten (niet de beloften, doch) aanwezig geloof? Inclu-
sief dus de als geschied gedachte wedergeboorte? Can-
didaat zegt: neen. Synode, volgens Grosheide zelf, zegt:
ja. De Bondt zegt: candidaat distancieert zich van Cal-
vijn. Hoor maar, voegt hij er aan toe, en dan komt er
een citaat uit Calvijn, „Calvijn“, aldus nu letterlijk De
Bondt, „Calvijn..... leerde, dat het sacrament dient om
het geloof te sterken, om hen, die in Christus ingelijfd
zijn, almeer met Hem te doen samengroeien“.

Dat móet, als dr de B.'s in het veld brengen van Cal-
vijn aan deze plaats, en alzoo zijn bewering over dien
candidaat nog iets om 't lijf zal hebben, beteekenen: Calvijn
leerde, dat het sacrament aanwezig geloof verzegelt, als-
mede het Christus in mystieken zin ingelijfd zijn. Als het
dat niet zou beteekenen (en dr de B. heeft het maar weer
voor het zeggen!) dan zeggen wij hem rustig: meneer,
dán gaat uw heele tirade langs „cand. S.“ heen.
Want dat het sacrament dient, om ons geloof te sterken,
wel, daar heeft hij zelf een heel lang verhaal over op-
gehangen in zijn boek, b.v. het opstel: „Het verzegelde
manuscript“, bl. 474v. (over Nathanaël Verus) en „Het
Gravamen van Sophos“, bl. 478v. Natuurlijk heeft dr de
B. deze stukken gelezen; hij weet dus bijzonder goed, dat
die candidaat, zooals ieder ander gereformeerd mensch
zegt: God wil door (het gebruik van) de sacramenten
ons geloof sterken. En als de doctor nu toch van dien
candidaat zegt: van Calvijn zich distancieerd, dan MOET
die verwijzing naar Calvijn's opvatting over „in Christus
ingelijfd zijn“ beteekenen, niet maar: het gebruik van het
sacrament versterkt bij den al mystiek ingelijfde de aan-
wezige mystieke gemeenschap (wat ook geldt van een
preek), doch zeer bepaald: de bediening van het sacra-
ment bezegelt de mystieke inlijving in Christus bij den
ontvanger. Ook het sacrament van den kinderdoop; and-
ers ware het geen regulier sacrament.

Wetnu, ik verklaar, dat dr de Bondt's heele verwijzing
naar Calvijn's tweede Verdediging tegen Westphal, al
beroep hij zich erop, niets doet pro zijn synode, en niets
doet contra den candidaat. En dat het onbeholpen is, met
dit doekje te staan wapperen in een blad van praeadvi-
seur en praeses der uitwerpende synode tegen dezen can-
didaat, Calvijn's pijlen schieten in het hart van West-
phal, en ook in dat van dr de B. Maar ze raken dien
candidaat niet. Let maar op. K. S.

** „Inlijving in Christus“ door Dr de B. misverstaan

Wij nemen natuurlijk aan, dat dr de B. Calvijn's 2e
verdediging tegen Westphal gelezen heeft. Westphal was
een lutheraan. Dr de B. zal intusschen zich op de kwestie
Westphal met des te grooter élan geworpen hebben, om-
dat in het Praeadvies dr Polman, bl. 69, beweerd had,
dat Westphal elke heiliging der kinderen vóór den doop
ontkende. Een synode-apologiet zal na vijf jaar de ooren
spitsen; hij denkt bij die „heiliging“ aan de subjectieve,
want daar liep het immers om? Hij zal daarna dr Polman
hooren beweren: in Calvijn's Tweede Verdediging, u ziet,
beide heeren komen naar hetzelfde stuk toe, verklaart
Calvijn uitdrukkelijk, dat de kinderen door den doop niet
wedergeboren of gered WORDEN, MAAR (ik zelf accentueer,
K. S.) slechts de bezegeling ontvangen van het heil,
WAARVAN ZIJ REEDS DEELGENOOT WAREN (en hier accentueert dr Polman). Dr Polman verwijst dan
naar bl. 114/5; precies naar dezelfde ook dr de Bondt.
Vijf jaren verliepen; we zijn dus gewaarshuurd, van bel-
de kanten.

Nu liep de strijd tusschen Westphal en Calvijn meer
over het avondmaal dan over den kinderdoop. Maar de
laatste krijgt uitteraard ook een beurt. Calvijn had ge-
zegd, dat de kinderen der geloovigen heilig waren en
lid van de kerk reeds vóór hun doop (zie ons doopsfor-
muler). Westphal (vgl. de Lutherse symbolen inzake
de anabaptisten) had toen gevraagd: waartoe dient dan
op uw (Calvijn's) standpunt, de doop? Met de bijgedach-
te: dan heb je toch niet veel aan den doop, als die niet
wat „geeft“, dat er eerst niet is? Calvijn antwoordt:
wel, de doop laat de kinderen meer verbonden worden
aan de gemeenschap van Christus (acc.). 't Zou wat,
geeft Westphal terug: hoe kan dat nu? Ik ontken, dat
ze al vóór den doop in de kerk ingelijfd zijn, als ze door
den doop moeten worden ingelijfd. Maar Calvijn weet
bescheid. Hij zegt: ze waren al in Christus' lichaam (de